

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра англійської філології і філософії мови

Курсова робота на тему:
" Вербалізація українських реалій в англійськомовних текстах новин "

Студентки групи Па 02-20
факультету германської філології
денної форми навчання
спеціальності 035 Філологія

Шепель Дар'ї Олександрівни

Науковий керівник:
доктор філологічних наук, професор

Потапенко Сергій Іванович

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ 2023

Ministry of Education and Science of Ukraine
Kyiv National Linguistic University
Department of English Philology and Philosophy of Language

Term Paper

«Verbalization of Ukrainian realities in English-language news texts»

Dariya Shepel
Group 02-20
Germanic Philology Faculty

Research Adviser
Prof.
PhD (Linguistics)
S.I. Potapenko

Kyiv 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ В АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТАХ НОВИН	
1.1 Реалії і слова-реалії: специфіка диференціації.....	5
1.2 Українські реалії: визначення та класифікація.....	11
1.3 Структура англомовних текстів новин.....	13
Висновки до першого розділу.....	15
РОЗДІЛ 2. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ В АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТАХ НОВИН БІ-БІ-СІ	
2.1 Вербалізація українських реалій в англомовних текстах новин про політику.....	16
2.2 Вербалізація українських реалій в англомовних текстах новин про війну	18
2.3 Вербалізація українських реалій в англомовних текстах про регіони..	20
2.4 Вербалізація українських реалій в англомовних текстах про мистецтво і культуру.....	22
Висновки до другого розділу.....	26
ВИСНОВКИ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	30
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ.....	32

ВСТУП

Вербалізація українських реалій в англомовних новинах має велику важливість з кількох причин. По-перше, культурне розуміння: вербалізація українських реалій допомагає англомовній аудиторії отримати більш глибоке розуміння української культури, історії та традицій. Через вербалізацію у новинах можна пояснити українські події, що допоможе аудиторії краще розібратися у ситуації та уникнути неправильного розуміння [Удовіченко 2016: 60].

По-друге, інформаційна достовірність. Вербалізація українських реалій в англомовних новинах допомагає забезпечити точність та об'єктивність інформації. У разі неточного перекладу українських термінів та понять можуть виникнути неправильні інтерпретації подій або непорозуміння [Удовіченко 2016: 60].

Вербалізація українських реалій в англомовних новинах має велику важливість для культурного розуміння, політичної та геополітичної ваги, інформаційної достовірності та формування ідентичності.

Реалії - це поняття, яке означає реальність, фактичний стан речей, які існують у конкретному контексті. Українські реалії належать до реальних подій, явищ, соціокультурних особливостей та інших аспектів, пов'язаних з Україною. Це можуть бути політичні, економічні, культурні, соціальні або інші аспекти, що стосуються життя та подій українського суспільства. "Реалії" використовуються для описування конкретного контексту та відтворення реальності певної країни, регіону або культури [Алексєєва 2007: 341].

Актуальність дослідження визначається сучасними подіями в Україні, які мають широке висвітлення в зарубіжних ЗМІ та часто стають об'єктом уваги англомовних новин. Вербалізація українських реалій є

важливою в структурі загальної репрезентації подій в Україні до зарубіжного інформаційного простору.

Об'єктом дослідження є українські реалії.

Предметом дослідження є вербалізація українських реалій в англійськомовних текстах новин BBC.

Метою дослідження є диференціація українських реалій, що відтворюються в англійськомовних текстах новин.

У відповідності до мети дослідження необхідно реалізувати **наступні завдання:**

1. Дати визначення та класифікувати українські реалії
2. Зрозуміти структуру англійськомовних текстів новин
3. Зазначити на матеріалі BBC особливості вербалізації українських реалій.
4. Розглянути тексти про війну, про регіон, про мистецтво.

Методами дослідження є аналіз, опис, порівняння, систематизація, синтез, прогнозування.

Новизна полягає у виокремленні груп реалій в англійськомовних текстах про політику, про війну, про регіон та про мистецтво.

Матеріал : англійськомовні тексти новин BBC.

Практичне значення роботи полягає у створенні аналізу реалій. Вивчення реалій в англійськомовних текстах новин може бути корисним для лінгвістів, які досліджують лексикологію, семантику, переклад та міжкультурну комунікацію.

Структура роботи. Робота складається з вступу, двох розділів: «Теоретичні засади вивчення вербалізації українських реалій в англійськомовних текстах новин» та «Вербалізація українських реалій в англійськомовних текстах новин Бі-Бі-Сі», висновки до кожного розділу, загальний висновок, список використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ В АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТАХ НОВИН

Цей розділ буде присвячений теоретичним засадам вивчення вербалізації українських реалій в англomовних текстах новин. Він розглядатиме основні питання, пов'язані з процесом перекладу та тлумачення українських термінів, назв, фраз та виразів у межах англomовного новинного контексту.

1.1 Реалії і слова-реалії: специфіка диференціації

Реалії і слова-реалії відображають різні аспекти інформаційного сприйняття, тому для детального і комплексного аналізу необхідно диференціювати ці поняття.

Термін «реалія» був введений в науковий обіг в середині ХХ ст., і відтоді його семантика регулярно доповнюється новим змістом. Якщо раніше цей термін вживався переважно в роботах, присвячених теорії та практиці перекладу, то зараз він все більш популярний у курсах по лінгводидактиці, культурології та міжкультурної комунікації [Кретов 2013: 7].

Реаліями є ті лінгвістичні елементи, які відображають конкретні предмети, явища, події, тощо [Кретов 2013: 7]. Наприклад:

- 1) red-headed – Рудий - уподібнення (уподібнення - це процес або явище, коли один об'єкт, явище або якість набувають характеристик, схожих на інший об'єкт або явище. У лінгвістиці, уподібнення означає виникнення схожості між одними елементами мови через схожість з іншими елементами);
- 2) rounds - Фунти, гроші – уподібнення;
- 3) Coburg Square - Майдан Кобург – калькування;

- 4) Billet – служба - контекстуальний переклад;
- 5) Landlord - власник будинку - описовий переклад;
- 6) Widow's Wail – вдовинний плач – калькування;
- 7) Blackfyre – чорне полум'я – калькування;
- 8) Heartsbane – серцезгуб – калькування;
- 9) Beyond the Wall – за стіною – калькування;

Про реалії казав вчений Влахов С.І., який у своїх роботах позначав, що «Це слова і словосполучення, що називають об'єкти, характерні для життя (побуту, культури, соціального і історичного розвитку) одного народу і чужі для іншого, будучи носіями національного і історичного колориту, вони, як правило, не мають точних відповідностей (еквівалентів) в інших мовах, і, отже, не піддаються перекладу на загальних підставах, вимагаючи особливого підходу» [Влахов 1980: 47].

Це визначення є найбільш актуальним, оскільки акцентується на загальних умовах життєдіяльності людей і суспільства. Тому, проблематика пошуку еквівалентів у мові, яка є реципієнтом, це значний бар'єр у розвитку країнознавства та перекладознавства.

Корнілов О.А до сфери інтересу досліджень реалій відносить національно- специфічну лексику групи А1, тобто слова, що позначають специфічні реалії побутування народу, відсутні в інших мовах [Корнілов 2002: 148]

Визначення Корнілова О.А. не відображає всіх аспектів реалій, адже визначає ключовою кваліфікаційною ознакою побут, втім в сучасному світі не лише умови побуту впливають на формування унікальних реалій та способів їх інтерпретації.

Т.Ф Єфремова зазначає, що реалії позначають або як явища матеріальної культури, етнонаціональних особливостей, звичаїв, обрядів, а

також історичних фактів або процесів, які, зазвичай, не мають лексичних еквівалентів в інших мовах [Ефремова 1997: 84].

Таке визначення є схожим до позиції Корнілова О.А., тому також комплексно відображає реалії та умови їх виникнення і функціонування, не акцентуючи уваги лише на побуті.

Л.Л. Нелюбіна у словнику під власною редакцією сформувала, що реалії це:

1. Слова або вирази, що позначають предмети, поняття, ситуації, яких не існує в практиці та досвіді людей, що говорять іншою мовою.

2. Різноманітні фактори, що вивчаються зовнішньою лінгвістикою і перекладознавством, такі як державний устрій даної країни, історія та культура даного народу, мовні контакти носіїв даної мови тощо з точки зору їх відображення в даній мові.

3. Предмети матеріальної культури, що служать основою для значення слова.

4. Слова, що позначають національно-специфічні етичні особливості життя та побуту [Нелюбіна 1997: 78].

Л.Л. Нелюбіна не дає чіткої дефініції реалій, натомість наводить цілу класифікацію за наявністю чотирьох ключових елементів, що позначають ті лексичні одиниці, що відносяться або можуть відноситися до реалій.

Ф. Руано Фахас, іспанський дослідник, пише що реаліями можна називати особливі одиниці, знаки, символи, які позначають феномени, унікальні процеси або явища дійсності, характерні тільки для певного регіону і відсутні в «реальності» іншого регіону, іншої мови або ж такі, що,

навіть якщо вони й представлені в них, але сприймаються інакше [Фахас 1999: 66]

Думка Ф. Фахаса щодо позначення феноменів та унікальних процесів і явищ дійсності є цікавою, адже вона базується на поняття «феномену» та «унікальної лексичної одиниці». Проте, не завжди реалія є чимось феноменальним та унікальним, адже скоріше вона є відповідним лише конкретній мові. Також, реалія може бути унікальною для декількох мов і не мати еквівалентів у якійсь конкретній мові, тощо. Тому, позиція Ф. Фахаса не є досконалою і хоча і має альтернативний підхід – не відповідає реальним обставинам розвитку перекладознавства та країнознавства.

Я. Рецкер у своїх роботах визначає, що реалії – це слова, що позначають предмети, процеси і явища, характерні для життя і побуту країни, але не відзначаються науковою точністю визначення, властивою термінам [Рецкер 2004: 45]

Науковець Я. Рецкер розмежовує реалії з термінами, а не зі словами-реаліями, тому така думка має конкретні перспективи не лише в галузі дослідження способів перекладу, але і у проблематиці співвідношення термінології з іншими аспектами перекладознавства.

Г.Д. Томахін пише, що назви властивих тільки певним націям і народам предметів матеріальної культури, фактів історії, державних інститутів, імена національних і фольклорних героїв, міфологічних істот і є реаліями [Томахин 1988: 13].

Визначення Г.Томахіна ґрунтується на національних та народних композиціях, але така класифікація, певним чином, є застарілою. Оскільки сучасний світ розвивається динамічно і інформаційно-комунікативні технології стирають кордони між націями і народами, створюючи уніфіковану формацію світу.

Реалії і слова-реалії пов'язані з лінгвістикою, і вони відрізняються за своїм характером та обсягом. Реалії відображають конкретні предмети, явища, події або культурні особливості. Вони є елементами реального світу, на які вказує мова. Наприклад, назви географічних об'єктів, історичних подій, національних свят, традицій. Слова-реалії можна позначити, як певні категорії перекладознавства та країнознавства, які спрямовуються на об'єктивне відображення подій соціального, історичного, культурного чи політичного контексту. Це слова або вирази, які використовуються для передачі реалій в мові. Наприклад, слова "борщ", "карпати", "день незалежності" є словами-реаліями української мови. Втім, слова-реалії є складною для визначення категорією, адже перекладач доволі часто повинен виходити за межі тексту і його культурної інтерпретації та локалізації [Удовіченко 2016: 60].

Л.І Сапогова зазначає, що слова-реалії можна класифікувати як один із видів запозичень, які зберігають генетичну схожість з оригінальним, іншомовним словом. Беручи до уваги такий підхід, М. Л. Алексеєва зауважує, що «запозичення фіксуються в словниках, а значить, є вже елементами лексики даної мови», тоді як на практиці реалії найчастіше вживаються лише одноразово і супроводжуються додатковим екстралінгвістичним коментарем [Сапогова 1979: 76; Алексеєва – 2007: 338].

Слова-реалії за думкою Л.І. Сапогова та М.Л. Алексеєвої є засобом відображення реалій, тому можуть ідентифікуватися відповідно до конкретних груп реалій та потреби у їх адаптації та локалізації до інформаційного середовища [Сапогова – 1979: 76].

Р. П. Зорівчак зазначає, що під реалією як перекладознавчим терміном слід розуміти «моно-і полілексемну одиницю, основне лексичне значення

якої вміщає традиційно закріплений за нею комплекс етнокультурної інформації, чужої для об'єктивної дійсності мови-сприймача». Важливо, що поняття реалії є змінною, відносною категорією, яка набуває чіткості при бінарному контрактивному зіставленні конкретних мов і культур. Обсяг реалій мови-джерела постійно змінюється залежно від словникового складу цільової мови, особливостей матеріальної і духовної культури, що сприймає, від інтенсивності культурних та етнічних контактів відповідних мовних колективів [Зорівчак 1989].

Р.П. Зорівчак також визначає слова-реалії як лінгвістичний спосіб репрезентації реалій, та відображення подій і обставин, що є характерними для певних інформаційно-комунікативних дискурсів. Це може стосуватися держав, соціальних груп, різних мов, мовленнєвих груп, тощо. [Зорівчак 1989: 76].

О. Чередниченко не цілком погоджується з таким визначенням цієї категорії. Він говорить про реалію як носія етнокультурної інформації, не властивої для об'єктивної дійсності мови-сприймача в певний історичний момент. Таке невелике доповнення вирішує згадані суперечності [Чередниченко 2007].

О. Чередниченко зазначає, що аналіз співвідношення реалії з такими поняттями, як інтернаціоналізм, неологізм, безеквівалентна лексика, діалектизм, термін дав змогу Р. П. Зорівчак подати класифікацію реалій в історико-семантичному та структурному планах [Чередниченко 2007].

Орієнтація Чередниченко на історичні моменти об'єктивізації дійсності визначає цікавий аспект розвитку перекладознавства та країнознавства, адже позначає історичні контекстуальні обставини визначальними у ході інтерпретації реальності.

Отже, відмінність між реаліями і словами-реаліями полягає в наступному: реалії - це самі конкретні об'єкти, явища чи події, в той час як слова-реалії - це лексичні одиниці, що використовуються для передачі цих реалій у мові. Реалії відображають реальний світ, а слова-реалії використовуються для вербалізації та комунікації про ці реалії мовою. Складність відображення реалій полягає у тому, що вона включає доволі багато елементів.

1.2 Українські реалії: визначення та класифікація

Українські реалії це обставини, події, процеси які є відбуваються в українському інформаційному просторі та відображають діяльність пов'язану з Україною та її комунікативно-культурною площиною [Мосієнко 2005: 155]. Класифікація українських реалій не є однозначним поняттям, адже існує багато точок зору на остаточну і категоричну модель відображення українських реалій.

Однак, такі реалії можна поділити наступним чином:

- 1) Географічні реалії – Одеса (Odesa), Київ (Kyiv), Львів (Lviv), Рівне (Rivne), острів Зміїний (Zmiyiniy island), місто Дніпро або річка Дніпро (Dnipro);
- 2) Етнографічні реалії – ярмо (harness), російська орда (Russian horde);
- 3) Суспільно-політичні реалії – Чорна рада (The Black council), Виступ «Творчі» на Євробаченні (Tvorchy's Eurovision performance), закрийте небо (Close the sky)
- 4) Військові реалії – інформаційно психологічна операція (Psychological operation), битва за Бахмут (Battle for Bakhmut), оборона Маріуполя (defense of Mariupol).

Відповідно до досліджень Р. Зорівчак, класифікація реалій має наступний вигляд:

– реалії-одночлени (термін "реалії-одночлени" використовується для опису лексичних одиниць, які відображають конкретні предмети, явища, події чи поняття в мові. Використовуються для передачі інформації про культурні особливості, реалії та специфіку певного суспільства чи культури) : укр. «вечорниці», «кобзарювати», англ. «sheriff», «threepence»;

– реалії-полічлени номінативного характеру (термін "реалії-полічлени" використовується для опису специфічних лексичних одиниць, що відображають конкретні реалії або культурні особливості певної мови, країни або суспільства. Ці лексичні одиниці можуть бути унікальними для даної культури або мови і не мають точного еквівалента в інших мовах): укр. «курна хата», «братська могила», «троїстна музика», «разовий хліб», англ. «banana split», «Sussex pudding», «ticket day», «toffee apple», «soap opera»;

– реалії-фразеологізми (термін "реалії-фразеологізми" використовується для опису фразеологічних одиниць, які мають в собі складову, що відображає конкретну реальність або культурні особливості певного мовного середовища. Ці фразеологізми можуть включати слова, фрази або вирази, які є характерними для даної культури або мови і не мають прямого еквівалента в інших мовах.): укр. «дбати про скриню», «стати під вінок», «на панщині бути», англ. «to enter at the Stationers' hall», «to reach the woolsack» [Зорівчак 1989: 71].

Отже, українські реалії можна розподіляти за найбільш значущими і масштабними аспектами суспільної діяльності, а саме географічними, етнографічними, суспільно-політичними та військовими категоріями. Для перекладознавства це важливо, оскільки саме за показниками загального

розвитку конкретного суспільства і його тенденціями можна визначити адекватні моделі локалізації перекладу та інтерпретації реалій.

1.3 Структура англомовних текстів новин

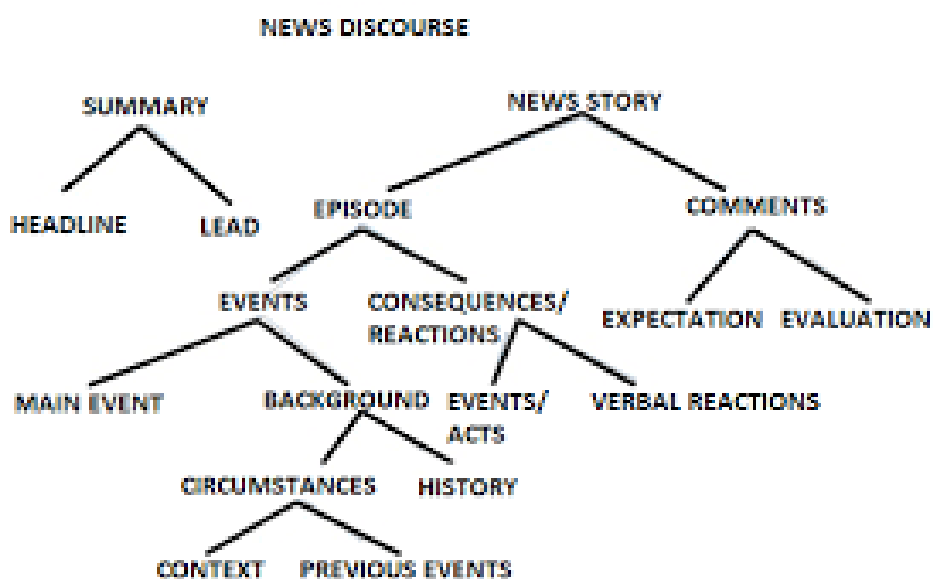
Структура англомовних текстів новин була проаналізована та чітко визначена нідерландським вченим Т. Ван Дейком, який сформував концепцію структури англомовних текстів новин [Ван Дейк 2010: 13]. У своїх дослідженнях структури новин у пресі Тен Ван Дейк в 1985 виводить термін «семантична макроструктура», який відображає розуміння не відокремленої пропозиції, а «теми» цілого фрагмента форм [Ван Дейк 2010: 63]. У тексті можна висунути на перший план макротему, що є лише цілою пропозицією, оскільки у ній може бути висунута макропозиція автора. Таким чином, у процесі вивчення, прийняття повідомлення новин реципієнт запускає у своїй свідомості вже закладену модель прийняття інформації та оновлює її, якщо це потрібно у процесі комунікації. Невіддільно від цього існує «семантична мікроструктура», що є кожним окремим шаблоном лінгвістики (фонетика, морфологія, тощо). Кожна жанрова одиниця онлайн медіа дискурсу має мікро-, макро- і гіперструктуру. У центрі розгляду мікроструктури переважно є тема інформаційного повідомлення як елемент смислової композиції. Макроструктура визначається компонентами тексту, що надалі встановлює його жанрову належність [Ван Дейк 2010]. Центральним елементом у макроструктурі повідомлення ЗМІ є Заголовок та Лід, тому що саме в них проявляється макротема. Тен Ван Дейк звертає увагу на деякі основні категорії повідомлення новин, серед яких Заголовок, Лід, Основна подія, Наслідки, Коментар [Ван Дейк 2010: 85]. Загалом ці розряди можуть бути

як основними, так і факультативними, в залежності від розташування визначається способом безперервного викладу матеріалу.

Варто зазначити, що тексти як друкованих новин, так і мережових новин включають такі основні категорії, як Короткий Зміст та Основний Зміст. Короткий Зміст складається з Заголовка та Ліда (від англ. lead) або Вводки. Основний Зміст з Головної події, Фону і Коментаря [Ван Дейк 2010: 91]. Також, Т. Ван Дейк позначає, що до кожного основного структурного елементу тексту новин може відповідати певна підкатегорія, яка буде локалізувати реалію та відображати її [Ван Дейк 2010: 92].

Таблиця 1

Структура англomовних текстів новин за Т. Ван Дрейком



Отже, Т. Ван Дейк визначає не лише стандартизований концепт формування текстів новин, але і виокремлює значний пласт підкатегорій, які можуть впливати на структуру англomовного тексту новин в залежності від контексті та інформаційної спрямованості таких ресурсів.

Висновки до першого розділу

Реалії це – слова і словосполучення, що називають об'єкти, характерні для життя одного народу і чужі для іншого, будучи носіями національного і історичного колориту, вони, як правило, не мають точних еквівалентів в інших мовах, і, отже, не піддаються перекладу на загальних підставах, вимагаючи особливого підходу. Слова-реалії, на противагу, перекладознавчі категорії, які відіграють першорядну роль у відображенні соціально-історичного та культурного контексту, надають національного забарвлення.

Важливим елементом в цьому процесі стає розмежування реалій та слів-реалій, адже специфіка їх диференціації позначає складність їх виокремлення одне від одного в межах перекладу або локалізації конкретного тексту. Реалії відображають конкретні специфічні події чи обставини, предмети та інші елементи життєдіяльності людини. А слова-реалії є інструментом репрезентацій тих подій та обставин, що є об'єктом реалій. Українські реалії за своєю сутністю можна поділити на етнографічні, суспільно-політичні, воєнні та географічні види. Це можна спостерігати і в сучасних англійських текстах новин на прикладі матеріалу Британської телерадіомовної корпорації, *The Wall Street Journal*, *The Washington Post*, *The Sun*, та інших.

Особливо яскраво це види українських реалій відображаються в контексті актуальних для України подій і їх значення в світовому масштабі, а також виміри розвитку європейського континенту. Україна сьогодні є об'єктом іноземних засобів масової комунікації і тому доволі багато реалій перекладаються відповідно до наявних еквівалентів в англійській мові, також з урахуванням особливостей репрезентації таких реалій в залежності від конкретної англійської країни.

РОЗДІЛ 2. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ В АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТАХ НОВИН БІ-БІ-СІ

У розділі, присвяченому вербалізації українських реалій в англomовних текстах новин Бі-Бі-Сі, буде розглянуто важливість та вплив цього процесу на розуміння та сприйняття української культури, політичного та соціального контексту зарубіжною аудиторією. Аналізуючи способи перекладу українських реалій, їх лексичну та культурну специфіку, розділ допоможе розкрити особливості передачі тонкощів значень та контекстуальних нюансів, що допомагають утримувати точність та адекватність в англomовному викладі.

2.1 Вербалізація українських реалій в англomовних політичних текстах

Вербалізація українських реалій в політичних текстах дозволяє проаналізувати позиції українського виміру політичних явищ. Бі-бі-сі, натомість, відображає не лише політичні події пов'язані безпосередньо з політичними діячами, але і різні аспекти політичної діяльності, зокрема такої що спрямовується на взаємозв'язок між державами та народами.



Рис 1. Ukraine issues global warning over Russian aggression

Проаналізувавши політичний текст, я можу виокремити такі реалії :

1. "Russian aggression in Ukraine" (російська агресія в Україні) – ця реалія відображає продовження збройного конфлікту на сході України, який триває з 2014 року, і включає останні випадки військової агресії Росії проти України у 2022 році: «*Russian aggression in Ukraine*” refers to the ongoing conflict between Russia and Ukraine that began in 2014. The conflict started with Russia's illegal annexation of Crimea, a region that was previously part of Ukraine».
2. "Protests against government corruption" (протести проти корупції уряду) – ця реалія описує масові протести, які відбулися в Україні у 2022 році, з метою висловлення незгоди з поширеною корупцією уряду та вимогою її боротьби: «*Protests against government corruption in Ukraine* have been a significant part of the country's political landscape».
3. "Ukraine's energy independence" (енергетична незалежність України) – ця реалія відображає зусилля України у 2022 році у напрямку забезпечення своєї енергетичної незалежності шляхом розвитку відновлюваних джерел енергії та зменшення залежності від імпорту енергоносіїв: «*Ukraine's energy independence* has been a major goal for the country in recent years».

Отже, вербалізація українських реалій в англомовних політичних текстах є важливим інструментом для передачі та аналізу політичних явищ, подій та процесів, пов'язаних з Україною. Вона допомагає враховувати культурні та комунікативні особливості при перекладі новин та забезпечує зрозумілість та точність передачі інформації про політичну ситуацію в Україні англомовній аудиторії [Красавіна 2017: 185].

2.2 Вербалізація українських реалій в англомовних текстах новин про війну

Аналіз воєнних текстів та новин воєнного спрямування дозволяє точно проаналізувати особливості інтерпретації подій на фронті, тиловому забезпеченні, тощо. Вербалізація цього аспекту є доволі складною.

The image shows a screenshot of a BBC News website. At the top, there is a navigation bar with the BBC logo, a 'Sign in' button, and links for Home, News, Sport, Reel, Worklife, Travel, and Future. Below this is a red banner with the word 'NEWS' in white. Underneath the banner is a secondary navigation bar with links for Home, War in Ukraine, Climate, Video, World, UK, Business, Tech, Science, and Stories. A third navigation bar lists regional categories: World, Africa, Asia, Australia, Europe (highlighted), Latin America, Middle East, and US & Canada. The main headline reads 'Ukraine war: Russia guilty of war crimes in Kherson, says Zelensky' with a sub-headline '© 14 November 2022'. Below the headline is a red share button with a white arrow and the text 'Russia-Ukraine war'. The main image shows a person in a green beanie and grey jacket hugging a child in a pink hat, with a car in the background.

Рис. 2 Ukraine war: Russia guilty of war crimes in Kherson, says Zelensky

Цей текст демонструє такі реалії:

1. "Donbas conflict" - конфлікт на Донбасі. Ця реалія відноситься до збройного конфлікту, який відбувається на східній частині України: *«The Donbas conflict refers to the ongoing armed conflict in the eastern regions of Ukraine, namely Donetsk and Luhansk, which are collectively known as the Donbas region».*

2. "Russian aggression" - російська агресія. Ця реалія вказує на дії Російської Федерації, які вважаються агресивними та ворожими по відношенню до України: *«One notable example of Russian aggression is the annexation of Crimea in 2014, where Russian forces occupied and subsequently claimed the Ukrainian region of Crimea as part of Russia»*.
3. "War in eastern Ukraine" - війна на сході України. Ця реалія означає військовий конфлікт, який відбувається на сході України, зокрема в областях Донецьк і Луганськ: *«The war in eastern Ukraine refers to the ongoing armed conflict between the Ukrainian government forces and pro-Russian separatist groups in the regions of Donetsk and Luhansk»*.
4. "Occupied territories" – ця реалія означає окуповані території. *«The term "occupied territories" is often used to refer to Crimea, which was annexed by Russia in 2014, and parts of Donetsk and Luhansk regions in eastern Ukraine»*.
5. "Ceasefire violations" - порушення припинення вогню. Ця реалія вказує на недотримання угоди про припинення вогню: *«Ceasefire violations in Ukraine have been a persistent issue throughout the conflict in the eastern regions of Donetsk and Luhansk»*.
6. "Humanitarian crisis" - гуманітарна криза. Ця реалія означає складну ситуацію, коли людям в районах конфлікту необхідна допомога з їжею, водою, медичними послугами тощо: *«The conflict in Ukraine, has resulted in a significant humanitarian crisis. The ongoing violence and instability have had profound humanitarian consequences, affecting the lives of millions of people»*.

7. "Internally displaced persons" - внутрішньо переміщені особи. Ця реалія описує людей, які були змушені покинути свої домівки внаслідок конфлікту, але залишилися всередині меж України: «*The conflict in Ukraine has led to a significant number of internally displaced persons (IDPs) within the country. As of my knowledge cutoff in September 2021, it was estimated that around 1.5 million people were internally displaced due to the conflict*».

8. "Frontline" - лінія фронту. Ця реалія вказує на межу між силами, які воюють одна з одною, або на передову лінію військових операцій: «*The frontline in Ukraine is a volatile and dangerous area, with regular exchanges of fire and clashes between the conflicting parties*».

Вербалізація реалій допомагає передати інформацію про конфлікт і його характеристики англomовній аудиторії та сприяє кращому розумінню подій, що відбуваються в Україні.

2.3 Вербалізація українських реалій в англomовних текстах про регіони

Проаналізувавши тексти про різні регіони, я виокремила такі реалії:

1. "Carpathian Mountains" - Карпати: гірський хребет, що простягається через західну частину України: «*The Carpathian Mountains are known for their stunning natural beauty, diverse ecosystems, and rich biodiversity*».

2. "Crimean Peninsula" - Кримський півострів: півострів, що розташований на південному узбережжі України у Чорноморському басейні: «*The status of Crimea remains a point of contention, with Russia considering it an integral part of its territory and Ukraine, along with*

much of the international community, continuing to recognize Crimea as part of its sovereign territory».

3. "Lviv" - Львів: місто на заході України, відоме своєю історичною архітектурою та культурним спадком: *«The city features a blend of architectural styles, including Gothic, Renaissance, Baroque, and Art Nouveau, which can be seen in its churches, palaces, and other historical buildings».*
4. "Odesa" - Одеса: портове місто на півдні України, розташоване біля Чорного моря: *«One of Odesa's main attractions is its beautiful architecture. The city showcases a mix of architectural styles, such as neoclassical, Baroque, Art Nouveau, and modernist, which can be seen in its palaces, mansions, and government buildings».*
5. "Dnipro River" - річка Дніпро: головна річка України, яка протікає через багато регіонів країни: *«It is the longest river in Ukraine and the third longest in Europe. The river basin covers a vast area, contributing to the economic and agricultural development of the regions it traverses».*
6. "Podil" - Поділ: історичний район, що знаходиться в центрі Києва, відомий своєю старовинною архітектурою та культурним значенням: *«Podil has been a significant commercial and cultural center of Kyiv since the city's early days. It was the heart of Kyiv's trade and merchant activities, with bustling markets, warehouses, and artisan workshops».*

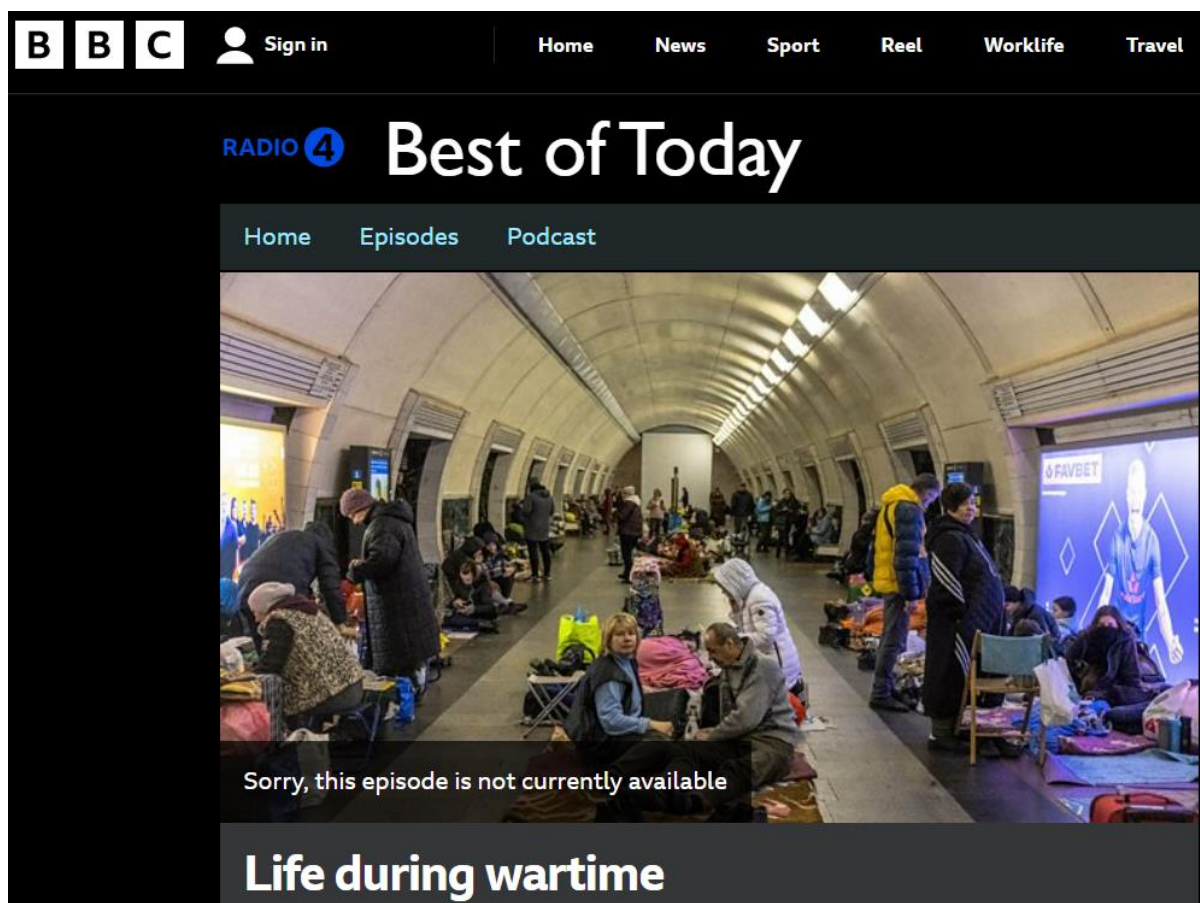


Рис. 3 Life during wartime

Ці приклади демонструють, як українські реалії про регіони можуть бути вербалізовані в англомовних текстах, щоб передати їх значення та ідентифікувати конкретні місця та регіони України.

2.4 Вербалізація українських реалій в англомовних текстах про мистецтво і культуру

Розглянувши англомовні тексти про мистецтво, я хочу надати реалії :

1. "Kyiv National Opera House" - Національний оперний театр України в Києві: відомий театр опери та балету, що знаходиться в столиці України: *«The opera house hosts performances by the National Opera of Ukraine, featuring talented Ukrainian singers, musicians, and dancers. It*

presents a diverse repertoire of operas, ballets, and classical music concerts throughout the year, attracting local and international audiences».

2. "Taras Shevchenko National Museum" - Національний музей Тараса Шевченка: музей, присвячений видатному українському поету Тарасу Шевченку: *«The Taras Shevchenko National Museum is not only a tribute to the legacy of Taras Shevchenko but also a place where visitors can deepen their understanding and appreciation of Ukrainian history, culture, and artistic achievements».*
3. "Bukovinian Cuisine" - Буковинська кухня: традиційна кулінарна спадщина регіону Буковина в Україні, яка включає унікальні страви та стилі приготування їжі: *«Bukovinian cuisine incorporates a variety of ingredients and flavors, making use of local produce, meats, dairy products, and grains».*
4. "Ukrainian National Chorus" - Національний хор України: відомий хор, що виконує українську хорову музику та народні пісні: *«The Ukrainian National Chorus is composed of professional singers who specialize in performing Ukrainian choral music. Their repertoire includes a wide range of traditional Ukrainian folk songs, sacred music, classical compositions, and works by prominent Ukrainian composers».*

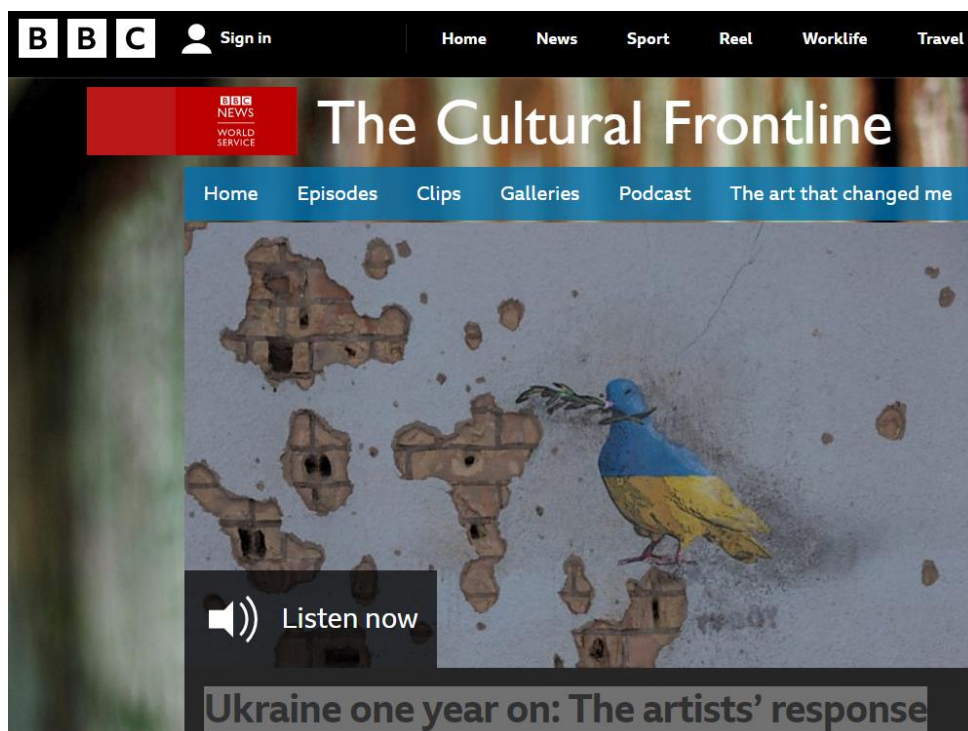


Рис. 4 The cultural frontline. Ukraine one year on: The artists' response

Якщо читати англомовні тексти про культуру, хочеться виокремити такі реалії:

1. "Pysanka" - Українське писанкарство: традиційне українське мистецтво розписування яєць, яке символізує весняне оживлення та плодючість: *«Pysanky are typically made by using a wax-resist method. The process involves applying melted beeswax in a specific pattern onto the eggshell».*
2. "Kobzar" - Кобзар: український бард, що виконує та розповідає поезію під акомпанемент бандури, представник народної музичної культури: *«Kobzars have a long history in Ukrainian culture, dating back several centuries. They were revered figures in Ukrainian society, known for their musical skills, storytelling abilities, and their role in preserving and transmitting the oral traditions, folklore, and historical narratives of the Ukrainian people».*

3. "Ukrainian Folk Dance" - Український народний танець: традиційний танець, що втілює народну культуру та характерні рухи, часто виконуваний у національних костюмах: *«Ukrainian folk dances encompass a wide variety of styles and regional variations, each with its own unique costumes, music, and movements».*
4. "Bandura" - Бандура: український струнний інструмент з довгою історією, що використовується для виконання народної музики та пісень: *«The bandura has been used in Ukrainian folk music for centuries, and it plays a significant role in Ukrainian traditional and classical music».*
5. "Shevchenko National Prize for Literature" - Національна премія імені Шевченка з літератури: престижна літературна премія, яка присуджується видатним українським письменникам за внесок у розвиток української літератури: *«The Shevchenko National Prize for Literature is one of the most prestigious literary awards in Ukraine. Named after Taras Shevchenko, the renowned Ukrainian poet, writer, and artist, the prize is awarded to recognize outstanding achievements in literature and promote the development of Ukrainian literature and culture».*

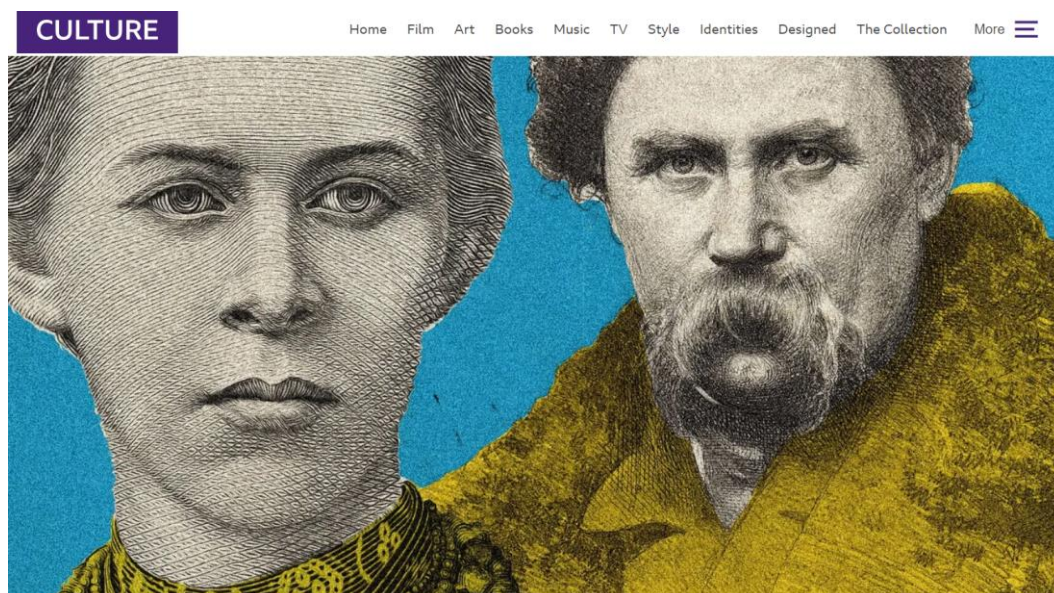


Рис. 5 The stories that reveal the soul of Ukraine

Вербалізація українських реалій в англomовних текстах про культуру відіграє важливу роль у представленні та розповсюдженні української культурної спадщини за межами країни. Це дозволяє аудиторії з інших культур і мовних середовищ отримати інформацію про унікальні аспекти української культури, мистецтва, традицій та історії. Вербалізація українських реалій у текстах про культуру сприяє культурному обміну, розумінню та сприйняттю між різними культурами, підвищує свідомість про унікальність та значення української культурної спадщини. Наприклад: "Pysanka", "Kobzar", "Bandura", "Ukrainian Folk Dance". [Удовіченко –2016: 52]

Висновки до другого розділу

Вербалізація українських реалій в англійській мові є важливим елементом формування глобального інформаційного простору, адже українські події є важливим для всього світу. Вербалізація українських реалій аналізували на основі текстів новин Бі-бі-сі, оскільки дане інформаційне джерело висвітлює найбільш важливі новинні події.

Вербалізація реалій допомагає уникнути спотворень та неправильного розуміння контексту, забезпечуючи високу якість та точність інформації. Таким чином, вербалізація українських реалій в англomовних текстах новин виступає важливим інструментом міжнародного комунікативного обміну та сприяє підвищенню світової уваги до подій та розвитку в Україні.

Бі-бі-сі доволі точно відображає українські реалії, оскільки вдається не лише до локалізації тексту та адекватного перекладу, але і намагається передати події саме з точки зору українського дискурсу, що відображає глобальність інформаційно-комунікативної категорії українських реалій.

ВИСНОВКИ

Ми встановили, що реалії позначають лексичні одиниці, що відображають конкретні предмети, явища, події, культурні особливості або соціальні реалії певної мовної спільноти.

Проаналізувавши різні англomовні тексти новин ВВС, ми виявили деякі реалії:

1. "Russian aggression in Ukraine";
2. "Protests against government corruption";
3. "Donbas conflict";
4. "Russian aggression";
5. "Occupied territories";
6. "Internally displaced persons";
7. "Crimean Peninsula";
8. "Dnipro River";
9. "Podil";
10. "Ukrainian National Chorus";
11. "Kobzar";
12. "Bandura".

Таким чином, можна позначити, що процес вербалізації українських реалій в сучасному англomовному інформаційному просторі займає значну частину через подій в Україні та їх значення для Європейського континенту. Натомість, не завжди вербалізації реалії відповідають дійсності. Умови вербалізації мають відповідати не лише об'єктивним обставинам, але і бути зрозумілими для країни, в якій ця вербалізація відбувається.

Також, вербалізація українських реалій у англomовних новинах відкриває можливості для міжнародного спілкування та розуміння,

сприяючи обміну інформацією та поглибленню знань про Україну та її культуру.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексеева М. Л. (2007). Реалії як вербальне вираження специфічних рис національних культур. *Науковий щорічник Інституту філософії*, Вип. 7, 338-345.
2. Влахов С. *Непереводимое в переводе*. М.: Международные отношения, 1980. – 343 с.
3. Ефремова Т. Ф. (2000). *Новый словарь русского языка. Толково-словообразовательный*. М.: Русский язык,.
4. Зорівчак Р.П. (1989). *Реалія і переклад : на матеріалі англомов. пер. укр. прози*. Львів : Вища школа ; Вид-во при Львівському ун-ті,.
5. Красавина В. В. (2017). Метафора как средство экспрессивизации заглавия в современных интернет-СМИ. *Modern philology: relevant issues and prospects of research : Conference proceedings, October 20–21. Lublin : «Baltija Publishing»*, 185–187.
6. Кретов А. А. (2013). Лингвистическая теория реалии. *Вестник Воронеж. гос. ун-та. Сер.: Лингвистика и межкультурная коммуникация*, № 1, 7–13.
7. Мосієнко Л. В. (2005). Лінгвокультурологічна проблема класифікації реалій. *Гуманітарні науки*, 11, 155-161.
8. Нелюбина Л.Л. (2003). *Толковый переводоведческий словарь*. Москва: Флинта: Наука.
9. Рецкер Я.И. (2004). *Теория перевода и переводческая практика: Очерки лингвист. Теория перевода*. Москва: Междунар. отношения.
10. Сапогова Л. И. (1979). Реалии: фактор времени. *Вопросы лингвистической семантики: сборник*. Тула,
11. Томахин Г.Д. (1988). *Реалии – американизмы: Пособие по страноведению*. М.: Высш. шк.

12. Удовіченко Г. М. (2016). Генеза становлення поняття «реалія» у сучасному перекладознавстві. *Інтелект. Особистість. Цивілізація..* Вип. 12. С. 52–64
13. Яценко А. (2021). *Перспективи і тенденції розвитку ЗМІ в Україні та світі* : збірник матеріалів звітної наукової конференції за 2020 рік (секція «Журналістики») Львів: Простір-М., 124 с.
14. Ruano Faxas F. A. *Las realias y su importancia en la traducciyn, en la interpretaciyn, en los doblajes, en los subtitulajes, en la creaciyn hablada y escrita de discursos, en la lectura y en Internet.* – Mode of access: <https://ruanofaxas.wordpress.com/?s=realia>
15. Fowler, R. (1991). *Discourse and Ideology in the press.* London : Rouledge,.

1. Офіційний сайт BBC
URL: <https://www.bbc.com>
2. Ukraine issues global warning over Russian aggression
URL: <https://www.bbc.co.uk/programmes/p0d23lp2>
3. Ukraine war: Russia guilty of war crimes in Kherson, says Zelensky
URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-63619280>
4. Ukraine: Life during wartime
URL: <https://www.bbc.co.uk/programmes/p0bv83k6>
5. The cultural frontline
URL: <https://www.bbc.co.uk/sounds/play/w3ct37st>
6. The stories that reveal the soul of Ukraine
URL: <https://www.bbc.com/culture/article/20220322-the-stories-that-reveal-the-soul-of-ukraine>